

YÖK pratiğinde, öğretim elemanlarının olumlu değerinde tasnifi ve değerlendirilmesi

Bu tasnif bireysel düzeyde ülke ve dünya gerçekleri dikkate alınarak oluşturulmuştur . Bir grup ya da aşamada tarifi yapılmaya çalışılan öğretim üyelerinin diğer gruplara girmediği varsayılmaz.**Akademisyen**liğin gerekleri ile ince bir **devletçilik** anlayışını örtüşürme becerisini gösteren akademisyenler olabileceği gibi hemen her akademisyenin **liberal** düşünce yapısına yakın olması da beklenen bir sonuçtur. Başlangıçta katı, devletçi bir ideolojiyi benimseyip; zamanla akademik, pedagojik ve çağdaş gerçeklerle bu durumun örtüşmediğini görme becerisi kazanmış değerli meslektaşlarımız bulunmaktadır.

Bizim gösterdiğimiz bu tür çabalar özellikle üniversite dışında kalıp üniversiteyi anlamak isteyenlerin işini kolaylaştıracaktır. Üniversitede olupta iç değerlendirme güçlüğü çekenlere ve yükseköğretim üst yöneticilerine yol haritalarını belirlerken, ekiplerini oluştururken ve yeniden değerlendirmeler yaparken yardımcı olacaktır. Tartışılan konulardan değil, tartışılmayan konulardan çekinmek gerekmektedir. Burada kendi yetenek, kapasite ve müktesebatlarından güç alan akademisyenler kanımızca gövdeyi oluşturmaktadır.

KENDİ YETENEK, KAPASİTE VE MÜKTESEBATLARINDAN GÜÇ ALAN

AKADEMİSYENLER

Bu gruptaki uzman, araştırma görevlileri, okutmanlar, öğretim görevlileri yani öğretim üye yardımcıları ile yardımcı doçent, doçent ve profesörlerden oluşan öğretim üyeleri kendi kişilik gelişimleri, yeterlikleri, araştırma ve geliştirme alanındaki becerileriyle bu ünvanları hak etmişlerdir. Görev ünvanlarını sentez kabul edip; analiz-değerlendirme ve sonuçları itibarıyla bu tür insan kaynaklarını irdelemeye çalışırsak alınteri, zeka, yetenek, kişilik gelişimi ve akademik başarıların egemen olduğu bir tablo görürüz.Bu süreçler A'dan Z'ye akademik personelce içselleştirilmiştir. Bunun en önemli belirtisi kütüphane, literatür, alan araştırmaları ve akademik faaliyet severliktir. Bilime ve gerektiğinde topluma adanmışlık düzeyi farkı açıkça izlenebilir. Kimi gruptakilerin yemekhane severliği sanki yaygın bir olgu gibi ise de, bu gruptakilerde ihtiyaçlar bilim öncelikli hiyerarşi oluşturur.

Bunlar tüm eylem ve işlemlerini, plan ve programlarını, etkinliklerini, hatta sosyal ve özel hayatlarını akademik kaygılarla düzenlerler. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında çalışanları buna pedagojik ve entellektüel kaygıları da eklerler.

Bu tür akademisyenler için aile içi gereksinimlerin giderilmesi, ailevi sorumlulukların yerine getirilmesi ve aile içi rol gerekleri ikinci planda gelmektedir. Akademik amaçlar, insan kaynakları ile ilgili araçlar, yatırım, plan ve programlar, bilimin, ülkenin ve hatta insanlığın geleceği gibi konular onları adeta bir ihata duvarı gibi çevirmişlerdir.

Bu duvar; bağnazlık duvarı değildir.

Bu duvar; ahbap-çavuş ilişkileriyle örülü bir duvar değildir,

Bu duvar; ehliyetsiz, liyakatsiz ve beceriksizlerle işbirliği halinde örülmüş bir duvar değildir,

Bu duvar ;bilimle ve bilimsel amaçlarla ilgili olmayıpta ilgiliymiş gibi görünme duvarı değildir,

Bu duvar; gerçekleri örtbas etme, alan araştırmalarını, ortaya çıkan bilimsel sonuçları topluma ve devlete göstermeme duvarı değildir.

Bu duvar; herkesin ulaşamayacağı, akademik özgürlük, yönetsel bağımsızlık ve mali fedakarlıklarla aşılabilen bir duvardır. Bu duvar ; çok sağlam, adeta elik zırhlarla örülmüş, kendisini ve renlerini iyi koruyan bir duvardır. Bu duvar bilimin duvarıdır. Bu duvara çarpmayan hiçbir kafa dank etmez.

Bu duvar; gerçeklerin buluştuğu adrestir. Sanırım adölesanlar, genç yetişkinler veya yeni yetmeler de çoğu kez sevgililerini konu alan duvar yazılarıyla ileriye yönelik gerçek duvarın antrenmanlarını yapmaktadırlarlar.

Bu değerlendirmeleri; ABD'nin akademik merkezi olan Boston'da yapmak enteresandı. lkemle, bölgele ve insanlarımızla ilgili daha nesnel değerlendirmeler yapmak için ortamın ne kadar da müsait olduğunu görmek bir aşama ve hatta benim için bir şans olmuştur. Genelde tüm insanların özelde İngilizlerin en büyük hayallerinin "neden Amerika'da yaşamak" olduğunu, Avrupa'luların neden Amerika'ya gıptayla baktığını şimdi daha iyi anlar gibiyim. Önceden yaptığım gözlem ve inceleme gezileri de etkileyici olsa da belli bir forma bağlı olarak gerçekleşmişti. Sentez-analiz, değerlendirme, sonuç ve bir karara varma açısından bu kadar etkileyici değildi. Süper güç olmak; bilim ve eğitimle, ekonomik, sosyal ve kültürel mktesebatla ilgili olgu, süreç ve gerçekleri içselleştirme işiyimiş meğer...

Bu ufuk turunu birkaç yıl önce sakin bir ortamda nesnel olarak yaptığımı ve o zaman ki kısa notlarımı gncellediğimi itiraf etmeliyim.

Neticede bu gruptaki akademisyenler lme ve değerlendirme tekniklerini bilirler ve uygularlar. Bunlar akademik gereklere, insani gerçeklere ve akademik hiyerarşiye önem verirler. nemden maksat kişisel, ailevi veya örgütsel olmayıp tamamen bilimsel kaygılar ve etikdir.

DEVLETILER

Bu başlık altındaki akademisyenler için çoklu değerlendirme sistemine gereksinim vardır. Devletçilik imasında bulunmaya yeltenseniz sözünüzü kesip, asla devletçi olmadıklarını çok iyi yetiştikleri için kendilerine nezaret eden devletin sahip çıkma sorumluluğunu hatırlatırlar. Bu ltufu anlayışın farklılaştırılmış bir yansımasıdır. nvan, araştırma, uygulama ve çalışmaları konusunda kendi emeklerini değilde devleti ön plana çıkarmak suretiyle Anayasa ve yasalarla desteklenen kendi saygınlıklarına ek saygınlık katmak isterler.

Bunlara göre; kimi makamların verdiği řu konuda makale yaz, koferans ver, çalışmalarını yoğunlaştır, direktifleri olağan sayılabilir. Halbuki akademisyenler de konu alanı çalışma disiplini, kendi alacakları inisiyatif, alan araştırma koşulları, toplum gereksinimleri ve bilimin kendisi önemlidir. Bu bakımdan buyrukuluktan ve buyruklardan asla hazzedilmemesi gerekir.

Devletiler; bir bakıma kendi yetersizliklerini görmezden gelme, güçlü görünme, her türlü eylem ve işlemlerini, tasarruflarını rasyonelize etme ihtiyacını gidermek üzere devletçilik tekniğine başvururlar. Devletçilik ilkesi denemez. Çünkü o adı üzerinde bir ilkedir.

Aile, kişilik gelişimleri ve sosyal çevrede gideremedikleri, zgven ve güvenlik gereksinimlerini sırtlarını devlete dayayarak giderebilecekleri algısına sahiptirler. Böylece arka arama, yalana yanlışa başvurma yerine, en güvenli yolu tercih ettikleri konusunda kendilerini ikna etmişler ve bu durumu olabildiğince içselleştirmişlerdir.

Şekilcidirler. Buna bağlı olarak form'un, formasyonun en önemli öge olduğundan hareketle okulöncesinden başlayarak her düzeyde öğretim mesleğinin devletçe denetlenmesi gereği üzerinde sık dururlar. Bu konudaki duyarlılıklarını geneller ve tüm yükseköğretim kurumlarına teşmil ederler. Bu noktada konunun sadece "öğretmen yetiştirme" ile ilgili kısmına benim de katıldığımı itiraf etmeliyim.

Bunlar devletin "sosyal hayatın gerekli gördüğü her alanına girebileceği, nezaret edebileceği" savıyla hareket ederler. Öyle ya! Onlar kendi kişiliklerine ilişkin özgüven, güven açısından bu kadar içselleştirdikleri devletten diğer alanlarda neden ayrı düşünler ki?

Bütün bu değerlendirmeleri yaparken bu alana ya da devlete neredeyse bir asrın üçte birlik kısmını, yani meslek ömrünü vermiş bir akademisyen olarak yanlış anlaşılmakta istemem. İta amirliğinde, tahakkuk memurluğunda, üst yönetsel süreçlerde eskimeyen deyimle devletin tek kuruluşunun hesabını yapmışımdır. Devletten eski hesapla milyarları bulan geçici görev yolluğu alacağım bulunmaktadır.

Sabahlara kadar karşılıksız mesai yapmış, kimi kez de fahri dersler vermişimdir. Devletçilik almanın değil vermenin bir enstrümanı olsa onu anlamak daha kolay olurdu.

LİBERALLER

Ekonomik doktrinler anlamında, sosyal ve ekonomik hayatın gerekleri anlamında ve hatta akademik anlamda liberaldirler. Bu ölçüsüz oldukları anlamına gelmemektedir. Şöyle ki;

Ulusal, bölgesel ve küresel ekonomi ve anlayışlarla uyumlu,

Üniversitenin bulunduğu bölgenin doğa, tarih, deniz ve turizme ilişkin konu ve hizmet alanlarının geliştirilmesi,

Fiziki ve akademik imkanların ileri götürülmesi, yeni kapasite yaratılması ve nitelikli insangücü yetiştirilmesi,

Üniversiteyi fiziki kapasite ve akademik yetkinlik bakımından oldukça güçlü hale getirmek gibi geçerli hedefleri vardır. Örgüt çıkarları ile kendi çıkarları arasındaki ilişkinin farkındadırlar. Ancak bu gruptaki akademisyenler haklı olarak özgürlüğü en önemli değer olarak ele alırlar. Akademik özgürlüğü diğer özgürlüklerle ilişkilendirerek anlamlandırır. Serbest piyasa ekonomisinin, eyleme dönüşmemek kaydıyla her türlü düşünce özgürlüğünün yanındadırlar. Aykırı görüşlerini saklama gereği duymazlar. Özgürlükçü bir kişiliğe sahip oldukları için yazılı ve sözlü ifade yetenekleri de olabildiğince gelişmiştir.

Ekonomik gerçeklerle akademik hayatın örtüşmesi, bu iki alanın doğru yordanması bakımından liberal düşünceli öğretim elemanları önemli bir avantaja sahiptirler. Liberal düşünce ve uygulamalar bu elemanlar için daima yedek güç rolü oynamıştır, oynayacaktır. Bu grup elbette yedek gücü olan olmayan diğer gruplardan öndedir.

HÜMANİSTLER

İnsanın çok özel bir varlık olduğuna inanırlar. Onlara göre meşguliyet alanı olarak öğretim ve araştırma her yönüyle insan ya da insanlarla ilgilidir. Hedef kitlenin ya da tüm insanların temel kapasite ve yeteneklerinde bazı sınırlılıkların varlığını kabul ederler. Ancak temel kapasite ve yeteneklerdeki sınırlılığın insanların doğruyu ve güzeli bulmasına mani olmadığını düşünürler.

Cinsiyet farkı söz konusu olmaksızın bu gruptaki öğretim üyeleri herşeyden önce; çok özel, çok güzel olan insan savından hareket ederler. Kelimenin tam anlamıyla erkeklerine "beyefendi" bayanlarına da "hanımefendi" diyebilirsiniz. Özellikle müzik ve sanat alanında temayüz etmiş öğretim üyelerinin birçoğunun bu grupta yer aldığı ifade edebilir.

Her insanın ayrı bir dünya olduğu varsayımından hareket edecek olursak ayrı dünyaları meczetme yeteneğine sahip olan bu meslek grubunun önemli bir itici güce sahip olduğunu teslim etmek gerekir. Atatürk sanata ve sanatçıya bu nedenle özel önem atfetmiştir.

Bu gruptaki öğretim üyelerinin hem dünyaları birleştirme, hem yeni dünyalar ortaya koyma becerilerinin yanısıra diğer dünyaları da doğru algılayabilme yetenekleri vardır. Medeniyetler çatışması savı onlara göre değildir. Her insanı ayrı ayrı değerlendirme alışkanlığı edinmişlerdir. Öteki gruplara oranla önyargı ve genellemelerden uzak oldukları ifade edilebilir.

Bunlar akademik konulardan önce insan ve bağlı konulara ilgi gösterirler. Bu bilime ilgi göstermedikleri anlamını içermemektedir. Her şeyin insan için olduğu ve insana hizmet etmesi gerektiği önceliği ile ilgili bir durumu yansıtmaktadır.

TOPLUMCULAR

Bu gruptaki akademisyenlerin öncelikleri toplumdur. Daha çok milliyetçi veya ulusalcı çizgidedirler. Gelişme, kalkınma ve sosyal politikalar ilgilerini çeker. Bunlar için sosyal devlet, sosyal refah ve daha doğrusu toplumun refahı önemlidir. Toplumda varsa biz de de olur anlayışı hakimdir.

Burada toplumun doğrudan kutsanması söz konusu değil ise de toplum çıkarları söz konusu edilerek bu gruptaki akademisyenler çeşitli hedeflere yönlenebilmektedirler. Toplumun bilim adamı, devletin akademisyeni veya benzer nitelemelerin bağımsız duruşu, akademik nesnelliliği ve üniversal anlayışı zedeleyebileceğinden endişe edilmektedir.

Toplumunu anlamak, toplumla birlikte uyum içinde yaşamak farklı, toplumun akademisyeni olmak farklı farklı şeylerdir. İleri aşamalarda ne yazık ki akademik işlevler değil toplum ve onunla ilgili iş ve işlevler sanki bir meslek haline gelmekte, akademik hüviyet ikinci plana itilebilmektedir. Bir zamanlar uzmanlık alanları, meslekler, iş ve işlevler adeta buharlaşmaya başlamış bunun yerini, devrimcilik ve milliyetçilik almaya başlamıştı. Öğretim kadrolarının dünya görüşü, ideolojileri ve bağıl felsefeleri başat rol oynamaya başlamıştı.

Bu yazı akademik yetersizliklerle ilgili kendi yazımın alternatifidir. Gerçi o tasnif olmasaydı, bu tespitler ortaya çıkmazdı. Konu nereden baktığımızı bağlı olarak anlam ve önem kazanmaktadır. Yeni **YÖK** Yönetimi'nin deneyim ve nesnel gözlemlere dayanan bu tasnifi de göz ardı etmeyeceğini umuyoruz.

23 Mart 2012 Milliyet

<http://blog.milliyet.com.tr/yok-pratiginde--ogretim-elemanlarinin-olumlu-degerde-tasnifi-ve-degerlendirilmesi/Blog/?BlogNo=354941>